

Naturklagenævnets afgørelse

af 1.oktober 1997

**om fredning af en lokalitet med Salep Gøgeurt ved Ugleenge i Aakirkeby
Kommune, Bornholms Amt.
(sag nr. 97-111/400-0005).**

Fredningsnævnet for Bornholms amt har ved kendelse af 31. Juli 1996 truffet afgørelse om fredning af et ca. 10 ha stort areal med Salep Gøgeurt ved Ugleenge i Aakirkeby Kommune. Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening i 1995 og omfatter 4 ejendomme.

Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Naturklagenævnet af en lodsejer med krav om højere erstatning.

Fredningsområdet

Det ca. 10 ha store areal ligger i landzone og er i regionplanen for Bornholms Amt (1993-2005) udpeget som særligt jordbrugsområde.

Området er en del af Ugleenge, der er en af de på Bornholm forholdsvis sjældne ferske enge; området er i for- og eftersommeren hjemsted for et væsentligt antal vadefugle og andre fugle knyttet til engarealer.

På den centrale del af området, der er på ca. 3,7 ha, findes en af Danmarks største bestande af Salep Gøgeurt; det anses derfor for at være en enestående botanisk lokalitet. Det centrale område er et ekstensivt afgræsset engareal; de tilgrænsende græsbevoksede arealer bærer præg af at være gødsket og hælder svagt ned mod området med Salep Gøgeurt; disse arealer indgår naturligt i landskabet.

Midt i den centrale del af engen findes resterne af en gammel fægård (dyrefold til kvæg fra perioden 1819-1866); fægården er den eneste fritliggende af sin art på Bornholm.

Igennem den centrale del af området løber en vandrig bæk. Grundfjeldet er mange steder synligt og mindre sten ligger spredt i området. Engen bærer endvidere præg af stenbrud, der på visse tider af året fremstår som vandhuller.

Fremtidig gødskning og sprøjtning i og omkring lokaliteten kan have en negativ indvirkning på vegetationen, herunder specielt på bestanden af Salep Gøgeurt.

Fredningssagens behandling for fredningsnævnet

Danmarks Naturfredningsforening har under sagen fremsat ændringsforslag, der begrænsede fredningen fra et areal på ca. 13 ha til et areal på ca. 10 ha og som gav mulighed for et noget større græsningstryk på det centrale område. Endvidere blev der fastsat grænser for gødskningen på arealerne uden for det centrale område. Danmarks Naturfredningsforening og Bornholms Amt har senere fremsat yderligere ændringsforslag om henholdsvis afgræsning af det centrale område og naturplejen.

Bornholms Amt har anbefalet fredningsforslaget med de indarbejdede ændringer. Ingen af lodsejerne har udtalt sig imod fredningsforslaget efter ændringerne.

Fredningsnævnets afgørelse

Formålet med fredningen er primært at sikre Salep Gøgeurtens fortsatte bestand i området. Endvidere er formålet at sikre naturhistoriske og landskabelige værdier. Fredningen indeholder derfor forbud mod opdyrking, sprøjtning og bebyggelse samt på det centrale område tillige forbud mod gødskning med andet end den naturlige gødning fra græssende kreaturer og får. Tilstanden i de eksisterende vådområder må ikke ændres.

På det centrale område af fredningen må græsningstrykket højst udgøre 1,5 storkreaturer pr. ha og afgræsning med får må først finde sted efter den 1. Juli.

Bornholms Amt kan foretage naturpleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål.

Sagens behandling for Naturklagenævnet

I sagens behandling, herunder besigtigelse og offentligt tilgængeligt møde den 23. Oktober 1996 med de i sagen interesserede, har deltaget 8 af Naturklagenævnets 10 medlemmer, (Lars Busck, J.J.Bolvig, Aage Brusgaard, Leif Hermann, Sv. Aage Jensen, Hans Chr. Schmidt, Niels J. Langkilde og Svend Taanquist).

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes, at der gennemføres fredning efter naturbeskyttelseslovens kap.6 med det formål at sikre Salep Gøgeurtens fortsatte bestand i området samt for at sikre, at de kulturhistoriske og landskabelige værdier i området bevares. De af fredningsnævnet fastsatte fredningsbestemmelser tiltrædes i realiteten.

Om fredningsområdets afgrænsning udtaler et flertal på 5 medlemmer:

Det tiltrædes, at fredningsområdet afgrænses således, som fredningsnævnet har bestemt.

Mindretallet stemmer for at fredningen alene skal omfatte arealerne under matr. nr.23h, Åker.

Idet fredningsnævnets kendelse af 31. Juli 1997 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 10 ha store område ved Ugleenge, som er vist på kortet, der hører til Naturklagenævnets afgørelse (fredningskortet):

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at sikre Salep Gøgeurtens fortsatte bestand i området. Fredningen har endvidere til formål at sikre bevaring og forbedring af de natur- og kulturhistoriske samt de landskabelige værdier i området.

§ 2. Bevaring af området.

Fredningsområdet skal bevares i dets nuværende tilstand.

§ 3. Bebyggelse.

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder og jagthytter o.lign. eller opstilles campingvogne o.lign. Fredningen er dog ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige laskure for kreaturer, når beliggenheden og udformningen er godkendt af fredningsnævnet.

§ 4. Andre konstruktioner og anlæg.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anlægges campingplads, sportsanlæg, skydebane, eller oplags- og losseplads. Der må ikke anbringes tårne, master, vindmøller, hegn eller skæmmende indretninger. Endvidere må der ikke føres luftledninger hen over det fredede område.

§ 5. Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering, afgravning eller henkastning af affald o. lign. Sten må ikke fjernes fra arealet og planter og urter må ikke plukkes eller opgraves, medmindre det sker som led i naturplejen, jf. § 11.

§ 6. Veje.

Der må ikke anlægges nye veje eller foretages omlægning af eksisterende veje.

§ 7. Vandløb og vådområder.

Eksisterende åbne vandløb må ikke rørlægges eller omlægges, og tilstanden af eksisterende søer og vandhuller må ikke ændres.

§ 8. Bevoksninger.

Arealerne må ikke yderligere tilplantes. Eksisterende skovbevoksninger må vedligeholdes og gentilplantes med løvtræ. Plukhugst er tilladt.

§ 9. Arealernes drift.

Arealerne må ikke opdyrkes. Der må ikke sprøjtes med kemiske bekæmpelsesmidler. Det centrale område (matr. nr. 23h) med vedvarende græs må ikke gødskes andet end ved den naturlige gødning fra græssende kreaturer. Græsningstrykket på det centrale område må højst udgøre 1,5 storkreaturer pr. ha. De omkringliggende græsningsområder (dele af matr.nr. 32e, 23f og 22g) må årligt gødskes med max. 72 kg N, 6 kg P og 21 kg K pr. ha. På det centrale område må afgræsning med får først finde sted efter den 1. Juli.

§ 10. Offentlighedens adgang.

Offentligheden har i det omfang, der ikke er adgang til arealerne i medfør af naturbeskyttelseslovens bestemmelser, kun ret til færdsel og ophold i området efter aftale med den enkelte ejer.

§ 11. Naturpleje.

Bornholms Amt kan foretage naturpleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål. Herunder kan der fjernes bevoksning, foretages høslet og udsættes kreaturer til afgræsning. Beføjelserne for plejemyndigheden til at pleje det fredede område fremgår af de almindeligt gældende regler, for tiden miljøministeriets bekendtgørelse nr. 551 af 22. Juni 1992.

§ 12. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-10, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

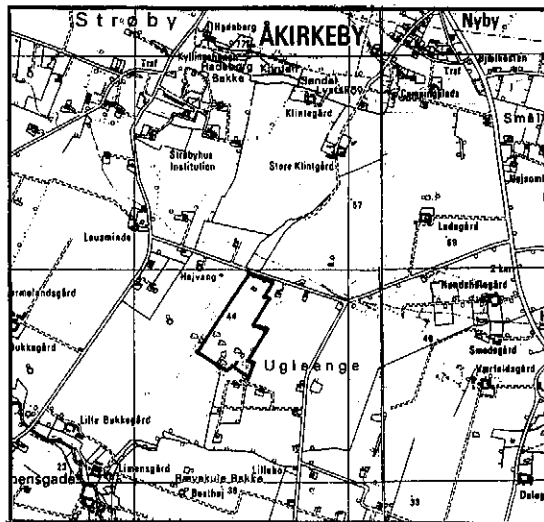
FORTEGNELSE

over ejendomme, der helt eller delvis omfattes af Naturklagenævnets afgørelse af august 1997 om fredning af en lokalitet med Salep Gøgeurt ved Ugleenge i Aakirkeby Kommune (sag nr. 97-111/400-0000).

Åker:

Matr. nr. 22g, 23e, 23f og 23h.

Lokalitet med Salep Gøgeurt ved
Ugleenge, Åker.
Aakirkeby Kommune Bornholms Amt

Udsnit af gl-kort (1 : 25000)

Signaturforklaring

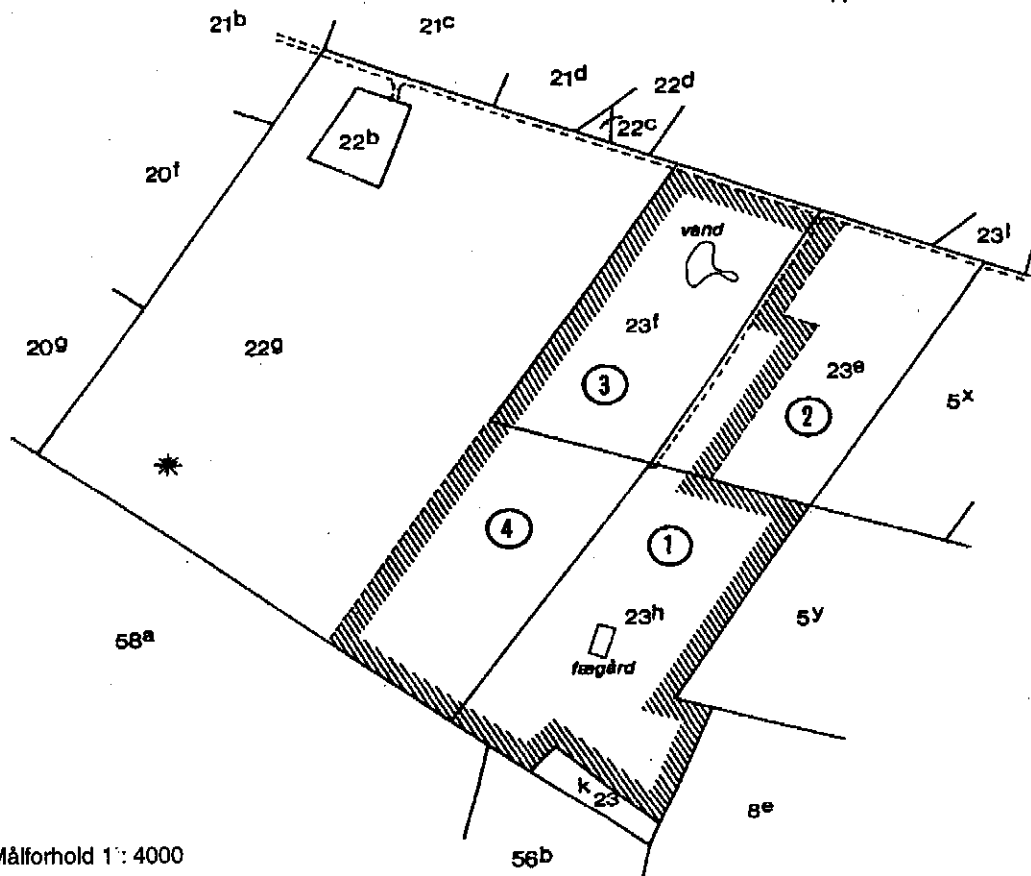
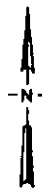
 Fredningsgrænse

FREDNINGSKORT

NATURKLAGEN/EVNETS

Fredningsafgørelse af oktober

1997 | sag nr. 97-111.400-0005

Målforshold 1: 4000

Udarbejdet af Naturklagenævnet oktober 1997

(Rettet 16. oktober 1997)